herpy

GEKKOER

Agamura persica

En spinkel, langbeint gekko fra Irans steinete halvørkener, uten heftelameller på tærne og med mørke tverrbånd over rygg og hale. Den er nattaktiv, lever av insekter og regnes som hardfør i et tørt terrarium med klippeinnredning, men den er sjelden i terrarier, og erfaringene med avl er få.

Familie: Gekkonidae Engelsk: Persian spider gecko Tidligere navn: *Gymnodactylus persicus* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**7-14 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**5-10 år**
Aktiv	**Om natten**
Levevis	**Klippelevende og bakkelevende**
Biotop	**Halvørken og klippeterreng**
Vanskelighetsgrad	**Øvet**

STELL

Min. terrarium	**60 × 60 × 40 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**22-27 °C**
Varmeplass	**37-43 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**20-40 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Valgfritt**
Vinterhvile	**16-22 °C** 6-8 uker
Kosthold	**Insekter**
Holdes	**Alene eller parvis**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kjønnsmoden	**18-24 mnd.**
Kullstørrelse	**1-2 egg**
Inkubasjon	**65-70 dager** ved 28-30 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Ikke listet**
EU-vedlegg	**Ikke listet**
IUCN	**Livskraftig (LC)**

Om arten

Agamura persica er en liten, slank gekko med lange, tynne bein og en tynn hale, som gir den et litt edderkoppaktig utseende. Tærne er smale, klørne er bøyd i en vinkel, og de har ingen heftelameller, så arten klatrer ikke på glass, men løper raskt og høybeint over stein. Over øyet sitter en fast, ubevegelig øyeskygge, som sannsynligvis beskytter mot solen.

Grunnfargen er lysegrå med gule toner og en fint prikket grå buk. Over ryggen ligger omtrent fem mørke tverrbånd som er nesten like brede som mellomrommene, og halen har ni til ti smale bånd. Utseendet varierer litt fra sted til sted. Eldre litteratur delte arten i en østlig og en vestlig underart med ulikt antall ryggbånd. Siden 2017 regnes den østlige formen som den selvstendige arten *Agamura cruralis*, og i 2018 ble enda en art, *A. kermanensis*, beskrevet fra det sørlige Iran. Eldre beskrivelser og bilder blander derfor ofte flere arter.

Hunnene måler 42-77 mm fra snute til kloakk og halen 34-59 mm i tillegg, mens hannene er litt mindre med 35-65 mm kroppslengde. Samlet blir dyret derfor 7-14 cm. Hannen kjennes på en tydelig hemipenisbule ved halerota, som sees best fra siden, og på to til fire porer foran kloakken. Hunnen mangler begge deler. Hos hanner som er avlet i fangenskap, kan porene være færre eller mangle helt.

Artsnavnet *persica* viser til Persia, det gamle navnet på Iran. Arten ble beskrevet i 1856 av Duméril, den gang som *Gymnodactylus persicus*. Den er ikke vanlig i terrarier, og det finnes bare lite pålitelig kunnskap om den i fangenskap.

Utbredelse og leveområde

Agamura persica lever i Iran, der den finnes i de tørre, steinete områdene på det iranske platået i den vestlige og sentrale delen av landet.

Tidligere ble også Afghanistan og Pakistan regnet med. Siden den østlige formen ble skilt ut som *Agamura cruralis* i 2017, regnes *A. persica* i dag som bare forekommende i Iran. *A. cruralis* lever i det østlige Iran, det vestlige Pakistan og Afghanistan, og funn fra disse områdene på kartet hører derfor sannsynligvis til den nært beslektede arten. Hvor grensen mellom de to artene går, er ikke fullstendig avklart.

> **Naturlig utbredelse:** Iran.

LEVEOMRÅDE

Gekkoen lever i halvørken på steinete og klippefylt terreng: skråninger, klippeterrasser, grusete elveavsetninger og golde sletter med spredt buskvegetasjon. Den holder seg til stein og sprekker og jakter på insekter om natten.

Klimaet er hardt, med svært varme sommerdager og kalde vinternetter. Arten er primært nattaktiv, men kan sees om morgenen, da den sitter stille på stein og tar til seg varme ved en lufttemperatur på omtrent 17 °C. Den er aktiv ved overflatetemperaturer helt opp til 44 °C. Luften er tørr. Paringen skjer fra mars til mai, eggene legges i juni, og de første ungene sees i september.

Stell

TERRARIET

Arten lever på bakken og klatrer på stein, så bunnarealet er viktigere enn høyden. Et voksent dyr skal ha et terrarium med et bunnareal på minst 60 × 60 cm. En høyde på omtrent 40 cm gir plass til steinoppbygginger, men høyden er et anslag. Et glassterrarium med nett i lokket gir den ventilasjonen som tørre forhold krever. Hold bare ett dyr eller et par, for hanner kan ikke holdes sammen.

Innred terrariet som klippeterreng: stablet skifer, flate steiner og røtter som danner ganger og skjul, slik at dyret kan velge sitt eget sted. Bygg steinene stabilt, så de ikke kan skli og klemme dyret. Et par tette skjul til hvile om dagen er viktige, og et skjul med litt fuktig substrat hjelper under hudskiftet.

Til vanlig stell er skifer eller annet bunnmateriale som ikke kan svelges best, fordi det reduserer risikoen for tarmslyng. Til avl kan fin kvartssand gi hunnen mulighet til å grave eggleggingsstedet sitt. Ungdyr holdes i en liten boks med tørkepapir som bunn, så de lett finner fôret.

TEMPERATUR

Gi terrariet en tydelig temperaturgradient. Den kjølige siden holdes på 22-27 °C, og på en flat stein under en varmelampe lages et varmt sted på 37-43 °C, der gekkoen kan varme seg. Om natten må temperaturen få falle, slik den gjør i naturen. Den nøyaktige nattemperaturen er ikke dokumentert; 18-22 °C er et anslag.

Arten tåler store svingninger og er i naturen aktiv ved høye overflatetemperaturer, men det er ingen grunn til å holde terrariet varmt hele døgnet. Mål med digitale termometre både ved det varme stedet og på den kalde siden, og slå av varmen om natten. Sitter dyret hele tiden i det kaldeste skjulet eller helt unna varmen, er innstillingen feil.

Til avl brukes en kjølig vinterperiode (se avl). Den gir samtidig et naturlig årsskifte i dyrets rytme.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være lav til moderat. Et nøyaktig tall er ikke dokumentert for arten, men 20-40 % tilsvarer den tørre halvørkenen den kommer fra, og høy fuktighet gir lett problemer. Et hygrometer viser om nivået holder.

Gi en lav skål med friskt vann, som skiftes jevnlig. Skålen skal være lav, særlig hvis det er unger i terrariet, fordi de kan drukne i dypt vann. Spray terrariet lett én gang i uken, slik at dyret også kan drikke dråper og få litt fuktighet til hudskiftet. La bunnen tørke helt opp mellom hver gang.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er nattaktiv, men et regelmessig dagslys med et vanlig lysrør eller en LED-lampe gir en tydelig døgnrytme og gjør det mulig å se dyrene. Ha lyset på omtrent 12 timer om sommeren, og skru ned til 8-10 timer i den kjølige vinterperioden.

UVB er ikke dokumentert som nødvendig, men arten er i naturen utsatt for kraftig sollys og kan sitte framme om morgenen. Et svakt UVB-lys over en del av terrariet er derfor et fornuftig valg, så lenge det er rikelig med skygge å trekke seg tilbake til. Sørg for at kalk og D3-vitamin i fôret dekker behovet.

Les mer: Lys og UVB Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

FÔRING

Arten er insektspiser. Grunnfôret er sirisser og melorm, og voksmøllarver gis bare som en og annen godbit, fordi de er feite. Voksne dyr fôres omtrent tre ganger i uken i mengder som passer til dyrets størrelse, mens ungdyr i rask vekst fôres daglig med små insekter som nyklekte sirisser.

Forfôr insektene med frukt, grønnsaker eller ferdigfôr, og pudre dem med kalk. En gang i uken brukes et vitaminpulver for å forebygge skjelettsykdom. Hunner som er i avl eller skal til å legge egg, har et større kalkbehov, og en liten skål med ren kalk i terrariet lar dem ta det de trenger. Mangler hunnen kalk, kan hun begynne å spise bunnmaterialet.

Insektene skal være mindre enn avstanden mellom dyrets øyne. Fjern døde eller uspiste insekter dagen etter.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl

ATFERD OG HÅNDTERING

Agamura persica er rask, litt sky og best som et dyr man betrakter. Den kan hoppe og klatre på stein og er vanskelig å fange hvis den slipper ut, så åpne terrariet rolig. Begrens håndteringen til det som er nødvendig, og ta aldri tak i halen, som den kan kaste av hvis den blir redd.

Hannene er innbyrdes uforenlige og skal holdes hver for seg. Ett par kan holdes sammen hvis det er plass og flere skjul, men det er en god idé å ha et ekstra terrarium klart hvis hunnen blir jaget. Om flere hunner kan holdes sammen, er ikke dokumentert. Dyrene er nattaktive og skjuler seg om dagen, så de sees oftest i skumringen.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannen kjennes på en tydelig bule ved halerota, som sees best fra siden, og på to til fire porer foran kloakken. Hunnen har ingen av delene. Hos unger sees forskjellen ikke i begynnelsen. Hos hanner begynner bulen å vise seg omtrent i 8.-12. leveuke, når ungen er 7-8 cm lang, men den kan også først komme etter fire til seks måneder.

Arten når avlsstørrelse etter 18-24 måneder. Vent til hunnen er fullt utvokst og i god hold, fordi eggleggingen tærer på henne.

PARRING

Avlen kan settes i gang ved å etterligne vinteren. Gjør dagslengden gradvis kortere, ned til 8-10 timer, og senk dagtemperaturen til 20-22 °C og nattemperaturen til 16-18 °C i 6-8 uker. Deretter føres forholdene langsomt tilbake til normalt.

Når dyrene er tilbake på normal temperatur, kan hannen og hunnen settes sammen. Hannen begynner vanligvis raskt å pare seg. Hold øye med dem, og skill dem hvis hunnen blir jaget eller bitt. I naturen skjer paringen fra mars til mai. Erfaringene med avl i fangenskap er få, og det er ikke dokumentert hvor mange ganger en hunn kan pares uten å ta skade.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger et kull på vanligvis to egg et par uker etter paringen. Det er ikke dokumentert hvor mange kull hun legger per sesong i fangenskap, så følg med på tilstanden hennes og stopp avlen hvis hun går ned i vekt. I naturen legges eggene omtrent i juni.

Gi hunnen en eggleggingskasse eller et hjørne med fin, lett fuktig sand eller et sandblandet substrat der hun kan grave. Hun graver eggene ned etter legging. Ha rikelig med kalk og insekter tilgjengelig i hele perioden. Kalkmangel kan gi vanskelig legging og tap av egg.

INKUBASJON

Eggene flyttes forsiktig til en inkubasjonsbeholder og legges halvt nedgravd i fin sand eller vermikulitt. Ikke vend dem, og merk oversiden. Hold temperaturen på 28-30 °C. Under disse forholdene klekkes eggene etter omtrent 65-70 dager.

I naturen går det omtrent tre måneder fra egglegging i juni til klekking i september. Den beste fuktigheten under rugingen er ikke dokumentert; et lett fuktig, ikke vått substrat er et forsiktig valg. Egg som faller sammen, blir gule eller muggne, er som regel ubefruktet, men la dem ligge til du er sikker.

OPPDRETT AV UNGER

Ungene holdes i små bokser uten bunnlag eller med tørkepapir, så de lett finner fôret og ikke svelger bunnmateriale. Gi dem skjul og en svært lav vannskål, fordi de kan drukne i dypt vann.

Ungene fôres daglig med små melorm eller nyklekte sirisser som er pudret med kalk ved hver fôring. Gi hver unge sin egen boks når kjønnene begynner å vise seg, slik at hanner ikke havner i slagsmål. Veg og mål dem jevnlig. Voksne hunner må ikke avles for hardt: egglegging tærer på kroppen, og overavl kan gi feilernæring og i verste fall dødsfall.

Helse og vanlige feil

Agamura persica regnes som hardfør når den får en tørr, varm innredning. De typiske feilene er:

- For høy fuktighet og dårlig ventilasjon, som gir hudproblemer og luftveisinfeksjoner.
- Kalk- og D3-mangel, særlig hos unge og hunner i avl. Det viser seg som bløte bein, skjelvinger og dårlig egglegging. Pudre insektene med kalk.
- Svelget bunnmateriale som sand eller treflis, som kan gi tarmslyng. Bruk skifer eller annet bunnmateriale som ikke kan svelges, hvis du ikke avler.
- Hudrester som sitter fast på tær og halespiss. Gi et lett fuktig skjul, og løsne restene forsiktig med lunkent vann.
- Slagsmål mellom hanner, som gir bitt og tapte haler.
- Drukningsulykker hos unger i for dype vannskåler.

Det finnes bare få dokumenterte erfaringer med sykdommer hos arten. Et sunt dyr har klare øyne, en fyldig hale og et fast grep. Oppsøk veterinær med erfaring på krypdyr hvis gekkoen går ned i vekt, ikke spiser i flere uker eller ser slapp ut.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.